

Lovbemærkninger til § 23 i forældreansvarsloven:

Til § 23

Orientering om barnet mv.

Bestemmelsen afløser § 19 i den gældende lov om retten til at få orientering om barnet for den forælder, som ikke har del i forældremyndigheden. Anvendelsesområdet for den nye bestemmelse er dog udvidet, da den også giver en forælder uden del i forældremyndigheden ret til orientering om generelle sociale aktiviteter på barnets skole og børneinstitution samt en adgang til at deltage i disse aktiviteter. Desuden har en forælder uden del i forældremyndigheden ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold i de tilfælde, hvor disse findes på skoler og i børneinstitutioner.

Stk. 1, 1. pkt. regulerer skolers, børneinstitutioners, social- og sundhedsvæsenets, samt private sygehuses, privat praktiserende lægers og tandlægers pligt til – efter anmodning – at videregive oplysninger til den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden. Den, der har forældremyndigheden, kan ikke gøre indsigelse mod udlevering af disse oplysninger og dokumenter, og meddelelse af oplysninger om barnet anses ikke for at krænke tavshedspligten.

Det er kun myndigheder mv., der har direkte kontakt med børn, der er omfattet af bestemmelsen. Hermed undtages ministerier, nævn, råd, statsforvaltninger mv., således at bestemmelsens primære anvendelsesområde er kommunerne (undervisning, daginstitution, socialforvaltning mv.) og sundhedsvæsenet (inkl. den private del). Der kan både være tale om institutioner, der er en del af den offentlige forvaltning og dermed omfattet af reglerne i forvaltningsloven og offentlighedsloven, og om private institutioner, for hvilke reglerne i forvaltningsloven og offentlighedsloven ikke gælder. Bestemmelsen omfatter således både folkeskolerne og private skoler, der giver undervisning på folkeskoleniveau, gymnasier, handelsskoler og andre ungdomsuddannelser mv. Børneinstitutioner, der er omfattet af bestemmelsen, er f.eks. vuggestuer, børnehaver, fritidshjem, uanset om disse er private eller må anses for at være en del af den offentlige forvaltning, og den kommunale dagpleje. Bestemmelsen omfatter endvidere sociale myndigheder, der har direkte kontakt med børn, f.eks. socialforvaltningen, den kommunale Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, private og selvejende anbringelsessteder, samt sundhedsvæsenet, f.eks. hospitaler, læger, sygeplejersker og sundhedsplejersker. Endelig er private sygehuse, privat praktiserende læger og tandlæger omfattet af bestemmelsen. Oplysninger fra alle andre myndigheder reguleres af offentlighedsloven eller forvaltningsloven. Privatpraktiserende psykologer er dog ikke omfattet af bestemmelsen. For så vidt angår private eller selvejende skoler og institutioner mv., der udfører opgaver for kommunen, bemærkes, at det forudsættes, at kommuner, der overlader opgaver, herunder i konkrete tilfælde f.eks. uddannelsen, anbringelsen eller udviklingen af et barn, til en privat eller selvejende institution, i forbindelse med opgavevaretagelsen ved driftsoverenskomst eller lignende aftale sikrer sig, at den pågældende institution under udøvelsen af sit arbejde er omfattet af pligten til at give orientering og udlevere dokumenter samt om adgangen til deltagelse i sociale aktiviteter efter denne bestemmelse. Kommunen kan således delegere orienteringspligten til den pågældende institution. Er der ikke sket en sådan delegation i forbindelse med indgåelse af driftsoverenskomst eller lignende aftale, evt. betalingsaftale for det konkrete barn, har kommunen pligt til at indhente de oplysninger, som forælderen har ret til at få fra institutionen, og videregive oplysningerne til forælderen. Der henvises i øvrigt til pkt. 4.11.1. i de almindelige bemærkninger.

Efter bestemmelsen har en myndighed mv. alene pligt til at videregive oplysninger om barnet, hvis der foreligger en individuel og konkret anmodning om orientering fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden. Der skal således ikke ske løbende orientering, og en stående anmodning om generelt at blive orienteret skal ikke imødekommes.

Den praktiske fremgangsmåde ved videregivelse af oplysninger efter bestemmelsen besluttet af den pågældende myndighed mv. Orientering efter bestemmelsen kan således ske ved mundtlige oplysninger eller ved skriftlig orientering, f.eks. ved uddrag af journal, hvis myndigheden mv. vurderer, at en skriftlig orientering er mest hensigtsmæssig. Bestemmelsen medfører således et krav på efter anmodning at modtage

orientering fra myndigheder mv., men ikke et krav på at modtage skriftlig orientering. Bestemmelsen indeholder således ikke ret til aktindsigt, og den giver derfor ikke ret til at få udleveret kopier af sagsakter vedrørende barnet i videre omfang end efter de almindelige regler om aktindsigt i offentlighedsloven, jf. dog om adgangen til at få udleveret dokumenter fra skole eller børneinstitutioner nedenfor i 2. pkt.

Bestemmelsen om orienteringsret giver ikke den pågældende forælder adgang til at have en aktiv kontakt med myndigheden mv. Orienteringsretten kan heller ikke danne grundlag for anmodninger eller krav til myndighederne, f.eks. anmodninger om foretagelse af en lægelig undersøgelse af barnet, idet den pågældende forælder ikke har ret til at træffe bestemmelse om barnets forhold. Der er således ikke tale om partsstatus for den af forældrene, der har ret til orientering. Bestemmelsen medfører fortsat heller ikke adgang til at repræsentere barnet og f.eks. være medlem af skolebestyrelser eller forældrebestyrelser i barnets dagtilbud mv. Bestemmelsen giver heller ikke den forælder, der ikke har forældremyndigheden, ret til at besøge barnet, f.eks. under en hospitalsindlæggelse. Dette reguleres fortsat af forældrenes aftale eller statsforvaltningens eller rettens afgørelse om samvær.

Efter 2. pkt. har den forælder, som ikke har del i forældremyndigheden, ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold i de tilfælde, hvor disse findes på skoler og i børneinstitutioner. Det er naturligt, at den pågældende forælder, der skal orienteres om barnets forhold i skolen, også får adgang til at få kopi af f.eks. barnets karakterudskrifter, elevhandleplaner, sprogvurderinger eller andre skriftlige dokumenter vedrørende barnet. Det bemærkes, at retten til at få udleveret dokumenter om barnet alene er en ret til at få adgang til eksisterende dokumenter, ikke til at skolen eller institutionen skal udfærdige særlige redegørelser om barnets forhold i øvrigt.

De oplysninger, som den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, har ret til at modtage orientering om efter stk. 1, er de samme oplysninger, som forældremyndighedsindehaveren kan få fra myndigheden mv. Dette kan f.eks. være oplysninger fra skolen om barnets standpunkt, faglige udvikling, trivsel og problemer. Såfremt forældremyndighedsindehaveren som følge af tavshedspligtsregler er afskåret fra at få oplysninger om barnet, vil den anden forælder heller ikke kunne få sådanne oplysninger. Afgrænsningen af adgangen til oplysninger er således den samme for begge forældre. Der må desuden ikke gives fortrolige oplysninger om forældremyndighedsindehaveren, jf. stk. 1, 3. pkt.

I stk. 2, der er ny, er der sket en udvidelse af orienteringsretten, således at den forælder, der ikke har forældremyndigheden, efter anmodning skal orienteres om generelle sociale aktiviteter på skoler og i børneinstitutioner og have adgang til at deltage i dem. På den måde får den pågældende forælder indsigt i og mulighed for at deltage aktivt i de sociale aktiviteter, som barnet indgår i. Har den pågældende forælder én gang anmodet om at blive orienteret om generelle sociale aktiviteter i skolen eller børneinstitutionen, skal den pågældende institution – på samme måde som over for forældremyndighedsindehaveren – orientere den forælder, der ikke har forældremyndigheden, om generelle sociale aktiviteter. Ved generelle sociale aktiviteter forstås f.eks. festlige begivenheder, almindelige forældre- og orienteringsmøder, som indeholder generel orientering om, hvad der sker i den pågældende institution. Dette skal f.eks. ses i modsætning til møder vedrørende det enkelte barns trivsel – eksempelvis forældrekonsultation vedrørende barnet og møder om, at der er behov for en særlig indsats i forhold til barnet.

Efter stk. 3 kan de i stk. 1 og 2 nævnte institutioner mv. nægte at give konkrete oplysninger og udlevere dokumenter om barnet, og kan nægte orientering om og deltagelse i aktiviteter, hvis det må antages at være til skade for barnet. En nægtelse af at give oplysninger (eller undtage oplysninger i dokumenter eller dokumentet som helhed) under henvisning til, at det må antages at være til skade for barnet, kan f.eks. ske, hvis en videregivelse af oplysningerne vil medføre en uforholdsmæssig belastning af forholdet mellem barnet og den pågældende forælder. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis barnet har fået foretaget en abort, og den pågældende forælder af religiøse årsager vil reagere voldsomt på denne oplysning, og der derved vil være risiko for, at relationen mellem barnet og forælderen vil lide betydelig skade. Fortrolige oplysninger om forældremyndighedsindehaverens forhold må som nævnt i stk. 1, ikke videregives. Dette kan f.eks. være oplysninger om forældremyndighedsindehaverens fysiske eller psykiske helbredstilstand eller oplysning om forældremyndighedsindehaverens og dermed også barnets beskyttede adresse.

De almindelige sagsbehandlingsregler i forvaltningsloven skal iagttages i forbindelse med afgørelser efter bestemmelsen, herunder afgørelser om helt eller delvist at nægte orientering og beslutninger om at undlade at

orientere om generelle sociale aktiviteter og nægte adgang til dem. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af § 6 i offentlighedsloven, at i sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal en myndighed, der mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, gøre notat om indholdet af oplysningerne. Det følger endvidere af god forvaltningsskik, at en myndighed – også uden for anvendelsesområdet for offentlighedsloven § 6 – bør drage omsorg for at foretage skriftligt notat om ekspeditioner af væsentlig betydning for behandlingen af en sag, såfremt de ikke fremgår af sagens akter i øvrigt. Der bør således efter offentlighedslovens § 6 gøres notat om f.eks. en mundtlig anmodning om orientering efter bestemmelsen og myndighedens mundtlige besvarelse af en sådan anmodning. Træffer en skole eller en børneinstitution afgørelse om at undtage visse oplysninger i et dokument om barnets forhold, skal forvaltningslovens regler om begrundelse og klagevejledning følges.

Det bemærkes, at bestemmelsen giver mulighed for at nægte at give konkrete oplysninger og deltagelse i konkrete aktiviteter. Hvis forældremyndighedsindehaveren eller en af de i stk. 1 eller 2 nævnte institutioner ønsker generel begrænsning i retten til orientering eller deltagelse i aktiviteter, må der ansøges om fratagelse af retten hertil efter forslaget's stk. 4.

En afgørelse efter § 23, stk. 3, kan påklages til statsforvaltningen efter reglen i lovforslaget's § 40, stk. 3. Dette gælder dog ikke afgørelser truffet af sundhedsvæsenet. Efter § 40, stk. 3, 4. pkt. kan Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender efter anmodning optage en sag til behandling, når det skønnes, at sagen har principiel eller generel betydning.

Der henvises til lovforslaget's § 40, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

Stk. 4 svarer stort set til den gældende lovs § 19, stk. 2. Stk. 4 er dog udvidet i forbindelse med udvidelsen af orienteringsretten, jf. stk. 1 og 2, således at statsforvaltningen ligeledes kan fratage den forælder, der ikke har forældremyndigheden, adgangen til at blive orienteret om generelle sociale aktiviteter og retten til at deltage i dem. På samme måde kan statsforvaltningen fratage den pågældende forælder retten til at få udleveret dokumenter fra skoler og børneinstitutioner. Ved afgørelse om fratagelse af adgangen til orientering og til at få udleveret dokumenter efter lovforslaget's § 23, stk. 1, kan der lægges vægt på, om den pågældende forælder benytter adgangen til at få orientering i et sådant omfang, at det må anses for en urimelig belastning for myndigheden mv. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den pågældende forælder gentagne gange – måske næsten dagligt – retter henvendelse til institutionen om mindre vigtige spørgsmål vedrørende barnet. Der kan ved afgørelsen om at fratage retten til orientering bl.a. tages hensyn til, om der er tale om en lille skole eller børneinstitution med begrænsede ressourcer til at imødekomme gentagne anmodninger om orientering om barnet.

Fremsættes anmodningen om fratagelse af adgangen til orientering efter lovforslaget's § 23, stk. 1, af forældremyndighedsindehaveren, kan de grunde, der kan føre til et afslag på samvær eller en ophævelse heraf, også tale for at ophæve retten til at få oplysninger. Dette kan tillige være tilfældet, hvor forældremyndighedsindehaveren har beskyttet adresse, og statsforvaltningen skønner, at der er gode grunde hertil, samt at der er risiko for, at oplysninger fra offentlige myndigheder vil kunne røbe adressen.

Statsforvaltningen kan endvidere træffe afgørelse om at fratage den forælder, der ikke har forældremyndigheden, retten til at modtage orientering om generelle sociale aktiviteter på skoler og i børneinstitutioner og retten til at deltage i dem. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis vedkommende har fremsat trusler om eller udøvet vold mod bopælsforælderen eller barnet eller andre i familien, har et polititilhold i forhold til bopælsforælderen, eller ved sin adfærd i disse situationer belaster barnet. Det bemærkes, at samværsforælderen ikke kan fratages retten, fordi bopælsforælderen ved sin adfærd belaster barnet. Om fratagelse af adgangen til orientering samt om at få udleveret dokumenter henvises endvidere til pkt. 4.11.1.2. i de almindelige bemærkninger.

Det bemærkes, at der ikke gælder en forpligtelse til at inddrage barnet ved afgørelser om fratagelse af retten til orientering. Dette skyldes, at retten til orientering er en rettighed for den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, og at retten om begrænsning i eller fratagelse af denne ret ikke berører barnet direkte.

En anmodning om fratagelse af adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter stk. 1 eller orientering og deltagelse efter stk. 2, kan fremsættes både af forældremyndighedsindehaveren og en af de i lovforslaget's § 23, stk. 1 og 2 nævnte institutioner mv. Statsforvaltningens afgørelse om fratagelse af

adgangen til at få orientering og få udleveret dokumenter efter stk. 1 eller orientering og deltagelse efter stk. 2, har virkning fra det tidspunkt, hvor institutionen modtager meddelelse om afgørelsen om fratagelse. Statsforvaltningens afgørelse kan påklages til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, jf. lovforslagets § 40, stk. 1.

Vejledning om orienteringsretten

En folder til den forælder, der ikke
har del i forældremyndigheden

Forældresamtaler om barnet

Når du ikke har del i forældremyndigheden, har du ikke ret til at deltage i forældresamtaler om barnet eller ret til at få aktindsigt i en sag om barnet – medmindre den anden forælder giver dig ret til det.

Orientering om barnets forhold

I stedet for retten til at deltage i samtaler om barnet, har du en orienteringsret. Det betyder, at du har ret til at få en orientering om barnets forhold følgende steder:

- Skoler (folkeskoler, privatskoler, gymnasier, ungdomsuddannelser)
- Børneinstitutioner (vuggestue, børnehave, fritidshjem, dagpleje)
- Sociale myndigheder (børneforvaltning, PPR, anbringelsessteder, sundhedsplejen)
- Sundhedsmyndigheder (hospitaller)
- Private hospitaller
- Privat praktiserende læger (almindelige, speciallæger)
- Tandlæger

Det er ikke noget krav, at der er tale om offentlige myndigheder, hvor forvaltningsloven gælder. Privat praktiserende psykologer er ikke omfattet.

Hvilke oplysninger kan du få?

Du kan få oplysninger om barnets forhold – men ikke om den anden forælders forhold. Det kan f.eks. være:

- Skolen: faglig udvikling, standpunkt, anden udvikling, trivsel, problemer mv.
- Børneinstitutioner: trivsel, udvikling mv.
- Sociale myndigheder: sociale hjælpeforanstaltninger mv.
- Sundhedsmyndigheder: helbredstilstand, årsager til indlæggelse, behandling mv.

Hvordan gør du?

Hvis du ønsker at benytte din orienteringsret, skal du rette henvendelse til det pågældende sted, og bede om en orientering om dit barns forhold med henvisning til § 23 i loven om forældreansvar.

Du kan ikke generelt bede om at blive orienteret – men må rette konkret henvendelse, når du vil benytte dig af din orienteringsret.

Stedet bestemmer selv, om man vil give dig en skriftlig eller en mundtlig orientering. Fra skoler og institutioner har du dog samme ret som den anden forælder til at få kopi af egentlige dokumenter om barnet: karakterudskrifter, elevhandleplaner, sprogvurderinger mv.

Ingen regler uden undtagelser

De steder, som er nævnt her, har som udgangspunkt pligt til give dig en orientering om barnet. Det gælder dog ikke:

- Hvis man vurderer, at det er til skade for barnet at give dig orientering eller udlevere dokumenter
- Hvis Statsforvaltningen har frataget dig orienteringsretten. Det kan ske, hvis du har benyttet den i et omfang, så det bliver en helt urimelig belastning af det pågældende sted.

Klagemulighed

Hvis du ikke kan få den orientering, information eller adgang du konkret har bedt om, kan du bede om at få et skriftligt begrundet afslag med klagevejledning.

Forældremøder og sociale aktiviteter

Du har i en periode fra 1. oktober 2007 – 1. oktober 2012 haft ret til at blive orienteret om og deltage i almindelige forældremøder og sociale aktiviteter i skolen og institutionen. Denne ret har du ikke længere.

Statsforvaltningen

Storetorv 10
6200 Aabenraa

www.statsforvaltningen.dk

Statsforvaltningens

INFO-center
Telefon 72 56 70 00